

Ultima oră

de Mihail Sebastian

Alexandru Andronic
Grigore Bucșan
I. D. Borcea
Ștefănescu
Voicu
Pompilian
Brănescu
Agopian
Hubert
Magda Minu
Domnișoara Werner
Ana
Gaby

Adrian Titieni
Mihai Bica
Marius Cordoș
Mircea Andreescu
Demis Muraru
Vlad Jipa
Dan Săndulescu
Radu Negoescu
Marius Cisar
Maria Gârbovan
Carmen Moruz
Oana Huiu
Eliza Vizitiu
Alexandra Ignat

Regia **Gelu Colceag**
Scenografia **Magdalena Ciubotaru**
Imelda Manu

durata: 2h 40 min (cu pauză)

regia tehnică: **vasile david**, sufleur: **marius vladu**,
lumini: **florin horea**, sonorizare: **ovidiu grădinar**
atelier tâmplărie: **emil crețu**; liviu ungureanu; croitorie
femei: **monica gherghi**; croitorie bărbați: **dan sima** și
paraschiva mihai; artist plastic: **ioan cucui**; recuziteri:
constantin mardale, **steciuc liviu**; coafeză, peruchieră:
marilena șteblea; atelier mecanic: **nicolae kozsti**, **ștefan fūr**;
atelier tapițerie: **gabriela ienea**; mașinist șef: **marian**
pestrea; mașniști: **hristos giaglis**, **anton blaj**, **armand buga**,
csabay mihaly, **eduard fūr**; liviu tătar, **alexandru buda**, **marian**
mihăilă; cabinieră: **letitia podar**, **monika ilyeș**; plasatoare:
eva buga, **mariana șerban**; garderobiere: **ștefana nemes**, **mariana**
stupar; redactare caiet program: **oana borș**; tehnoredactare:
ciprian duică; foto: **adrian timar**; tipar: **best print.**

directorul teatrului: **CLAUDIU GOGA**
sponsor: **BRD GROUP SOCIETE GENERAL**

Miercuri, 7 ianuarie 1942

M-am gândit mereu la piesa de teatru pe care o caut, pe care vreau să o scriu. Până aseară nu am văzut nimic. Gânduri vagi, insuficient legate. Un decor, un moment, o situație, dar nimic consistent. (...) Teri după amiază, în fine, în timp ce vedeam un film, mi s-a părut deodată că "am găsit". Aveam o idee, un titlu ("Alexandru cel Mare") și două personaje. Am ieșit de la cinematograful într-un fel de excitare optimistă (ca totdeauna când "văd" un proiect sau o piesă). (...) Îmi trebuie o schelărie solidă de piesă: multe personaje, multe incidente, o intrigă, o acțiune - o anumită abundență teatrală. O asemenea piesă ar fi putut fi "Ultima oră". Nu știu cum am ajuns să fac joncțiunea între "Alexandru cel Mare" și "Ultima oră". Cred că a fost chestiune de un minut, de o secundă. Într-o clipă, cele două proiecte au fuzionat. "Ultima oră" a devenit actul I, iar "Alexandru cel Mare" actul al II-lea al aceleiași piese. Îmi lipsește actul III, dar am atâtea elemente de comedie în primele două, încât mi se pare că totul se va rezolva de la sine.

Duminică, 18 ianuarie 1942

A căzut Halfaya, ultim punct pe care Axa îl mai deține în Cirenaica. Rămâne acum să vedem cum se va desfășura lupta pentru Tripolitania. Scris numai trei pagini azi, scenele foarte scurte, XIV și XV. A intrat în joc tânăra mea eroină, Magda. Simt aici nevoia unei schimbări de ton. (...) Teatrul se scrie singur. Din păcate, intru într-o săptămână cu program încărcat și mă tem că nu voi avea timp pentru piesa mea, care nu văd cum ar putea fi gata la 1 februarie.

Duminică, 25 ianuarie 1942

Speram să termin astăzi actul I, dar n-am fost destul de stăruitor și mi-am pierdut seara jucând belotă. Voi încerca mâine. În orice caz, pentru ce voiam să fac eu, totul merge prea încet.

Luni, 9 februarie 1942

Citit aseară piesa, atât cât am scris, la Nicușor, cu Leni, Froda și Nelu spectatori. Decepcionant. Nici un succes. Nici un surâs. Un zid impenetrabil de oameni atenți, binevoitori și plictisiți. Actul I, pe care îl socoteam o "lovitură", i-a smuls lui Nicușor o apreciere vagă - e interesant -, lui Nelu un zâmbet, lui Leni nici atât. Froda, plictisit, mă lauda că citesc bine. Actul II a fost și mai greu de suportat. Toți, la sfârșit m-au asigurat că e prea literar, că e prea lung, că trebuie tăiat, că trebuie schimbat... În concluzie, un eșec. Voi încerca mâine să reflectez mai mult la el. Acum sunt prea obosit. Japonezii au debarcat azi-noapte la Singapore, chiar pe insulă.

Duminică, 5 aprilie 1942

N-am scris până acum nici o replică din actul III. Am găsit însă, oarecari incidente care ar putea fi utile. Îmi trebuie un act III bogat, cu material propriu, eventual cu personaje noi. M-am gândit astă-seară că, dacă aș plasa actul tot la redacție, greutățile s-ar simplifica implicit. Acolo am tipii din actul I și, mai ales, o atmosferă gata creată. Dintr-o dată ritmul viu al începutului e regăsit. Dar, pe de altă parte, pe Bucșan nu-l pot realiza în amploarea lui decât în cadrul propriu. În biroul său de dictator economic va fi mai puternic, mai zdrobitor decât în altă parte. (...) În fine, voi vedea. Pentru moment sunt mulțumit că piesa, care mă dezgustase cu totul, începe să mă intereseze din nou.

Sâmbătă, 18 iulie 1942

Terminat, în fine! Mai corect ar fi de spus că am terminat actul III. Piesa, în sine, mai are nevoie de oarecari operații de finisaj, toate ușor rezolvabile la transcriere. Asta nu înseamnă că sunt mulțumit de lucrul făcut. În totul, dacă mă gândesc la primele mele intenții (o piesă ușoară, scrisă repede și reprezentabilă imediat, pentru a câștiga bani), am eșuat. A ieșit cu totul altceva, nici prea bun pentru a conta în opera mea de scriitor, nici destul de vulgar pentru a face un mare succes, nici destul de inofensiv pentru a trece, telle quelle, într-un repertoriu de azi.

Luni, 14 septembrie 1942

Recitit cu o neașteptată plăcere "Ultima oră". E, totuși, o comedie excelentă. Știu care îi sunt cusururile și știu ce trebuie refăcut, dar îmi dau seama că în trei zile pot face din ea un text mai mult decât reprezentabil. Nici măcar nu e vorba de refacere, ci de remanieri tehnice simple. (...) Comunicatul german de aseară spune că trupele de asalt au pătruns la Stalingrad, pe la sud, în oraș. Azi-noapte, două alarme aeriene. Au căzut bombe și artileria a tras puternic. Nu știu însă nimic despre ce s-a întâmplat exact.

fragmente din Jurnalul (1935 - 1944) lui Mihail Sebastian

Născut la Brăila, în octombrie 1907, **Mihail Sebastian** (pe numele său adevărat Iosif Hechter) face studii universitare de drept și filosofie la București. A lucrat ca secretar la o importantă casă de avocatură dar a fost și avocat pledant. În 1928, Nae Ionescu l-a invitat să colaboreze la revista *Cuvântul*. Însă, odată cu explozia antisemitismului, prezența sa în redacție nu mai este posibilă și este suspendat în 1934. I se retrage și licența de avocat pledant. Criza fusese declanșată de publicarea romanului *De două mii de ani* (ce tratează condiția evreului în România) și a șocantei prefețe a lui Nae Ionescu, care justifica teologic antisemitismul. Atacurilor de toate nuanțele și din toate direcțiile, vizând romanul și acceptarea prefeței, Sebastian le răspunde printr-un magistral eseu, *Cum am devenit huligan*, încheiat în decembrie 1934.

Sebastian va continua, însă, în următorii patru-cinci ani, să se implice în viața literară "ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat". El menține în același ritm activitatea publicistică la *Revista Fundațiilor Regale*, la *Rampa*, la *Viața Românească* etc.

În literatură a debutat, în 1932, cu *Fragmente dintr-un carnet găsit*, apoi în același an a publicat un volum de nuvele, *Femei*. Au urmat: *Orașul cu salcâmi*, *Accidentul*. În dramaturgie se impune cu piesele: *Jocul de-a vacanța* (piesă care a avut interdicție de reprezentare, după publicarea sa în 1939), *Steaua fără nume* (publicată sub pseudonim - Victor Mincu), *Ultima oră*. Piesa *Insula* a rămas neîncheiată. Sebastian moare în 1945, călcat de un camion.

Premiera piesei *Ultima oră* a avut loc la Teatrul Național din București, în ianuarie 1946. Regia i-a aparținut lui Moni Ghelerter.

Am recitat în aceste săptămâni *De două mii de ani*, *Cum am devenit huligan* și *Jurnalul*. Când le închizi pe toate și încerci, ca un degustător de vinuri, să reții nota lor predominantă, cuvântul care-ți vine în minte este "neodihnă". Toate trei sunt cărți polemice, cărțile unui om aflat în permanență în arenă, care împarte lovituri, parează, răspunde în toate direcțiile. Uimitor este că nu cade și nu obosește. Și atunci te întrebi: cu cine, sau cu ce se luptă Sebastian, luptându-se cu toată lumea? Ce au în comun cei care compun lumea cu care el se luptă? "Război cu toată lumea" sună și titlul unei pagini de Eugen Ionescu. Și acolo aceeași întrebare: ce este acel lucru miraculos care-i strânge laolaltă și îi transformă în front compact pentru un singur combatant? Iar răspunsul, în ambele cazuri este același, e greu de găsit pentru că este prea la îndemână. Acest lucru care se ascunde fiind prea la îndemână și care, din când în când, îl face pe câte un în ins istorie, într-o epocă, într-o țară să se ridice împotriva tuturor și să înceapă cu ei un război pe care nu-l poate pierde, dar pe care nici nu-l poate câștiga și pe care, tocmai din această cauză, îl reîncepe pe urmele lui un altul - acest lucru este *prostia*.

Nu prostia vulgară, previzibilă și eternă a mulțimii, care poate scanda la un moment dat "Pleacă trenul din Galați / Cu jidani spânzurați", ci prostia rafinată și imprevizibilă a lui Nae Ionescu din "logica colectivă", a cronicarilor care îi comentaseră *De două mii de ani*, prostia alor săi, care nu-i iertau episodul *Cuvântul* - pe scurt, prostia tuturor celor care nu l-au lăsat să fie.

Gabriel Liiceanu - *Declarație de iubire*